

فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری

صفحه‌ی اصلی وب سایت مجله:

www.jqe.scu.ac.ir

شاپا الکترونیکی: ۲۷۱۷-۴۲۷۱

شاپا چاپی: ۲۰۰۸-۵۸۵۰

دانشگاه شهید چمران اهواز

برآورد نرخ بهینه مالیات بر ارزش افزوده با رویکرد منحنی لافر

مسعود سعادت مهر*

* استادیار اقتصاد، دانشکده‌ی مدیریت، اقتصاد و حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

ایمیل: masd1352@yahoo.com

[0000-0002-6560-1507](tel:0000-0002-6560-1507)

آدرس پستی: لرستان، خرم آباد، بلوار شهید شفیع پور، کوی ارتش، خیابان بابک ۱۱، پلاک ۴.

اطلاعات مقاله	طبقه‌بندی JEL	واژگان کلیدی
تاریخ دریافت: ۱۰ بهمن ۱۳۹۸ تاریخ بازنگری: ۹ شهریور ۱۳۹۹ تاریخ پذیرش: ۱۸ دی ۱۳۹۹	H62, H26, E26	مالیات بر ارزش افزوده، نرخ مالیات، درآمد مالیاتی، منحنی لافر

قدردانی: از تمامی افراد و موسساتی که در انجام این تحقیق مولف را مساعدت نمودند، قدردانی می‌شود.

تضاد منافع: نویسنده مقاله اعلام می‌کند که در انتشار مقاله ارائه شده تضاد منافی وجود ندارد.

منابع مالی: نویسنده هیچگونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده است.

ارجاع به مقاله:

سعادت مهر، مسعود. (۱۴۰۱). برآورد نرخ بهینه مالیات بر ارزش افزوده با رویکرد منحنی لافر. فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)، ۱۹(۲)، ۱۱۰-۹۳.

 [10.22055/jqe.2021.32452.2211](https://doi.org/10.22055/jqe.2021.32452.2211)

© 2022 Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

چکیده گسترده

معرفی:

در اغلب کشورها، مالیات مهم‌ترین منابع درآمدی دولت است. اما در ایران از دیرباز مالیات سهم کمی از درآمدهای دولت را تامین نموده است. شاید مهم‌ترین دلیل آن وجود منابع درآمد نفتی می‌باشد که مالیات را در حاشیه قرار داده است. به همین دلیل بر اصلاح ساختار مالیاتی تاکید شده است. در این راستا، قانون مالیات بر ارزش افزوده جهت اصلاح ساختار مالیاتی در نیمه دوم سال ۱۳۸۷ در ایران به اجرا گذاشته شد مالیات بر ارزش افزوده یک مالیات جدید است که برای کاهش نارسایی‌های سیستم مالیات‌ستانی سنتی و همچنین برای افزایش درآمد دولت به وجود آمد. مالیات بر ارزش افزوده نوعی مالیات بر فروش است که در مراحل مختلف تولید و توزیع کالا و خدمات اخذ می‌شود. متوسط نرخ مالیات بر ارزش افزوده در کشورهای مختلف بین ۵ تا ۱۸ درصد است. در ایران از زمان وضع قانون مالیات بر ارزش افزوده در خصوص تعیین نرخ مالیات بحث و مجادلات زیادی بین صاحب‌نظران و کارشناسان وجود داشت. این نرخ در زمان اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده ۳ درصد تعیین شد و مقرر گردید هر ساله به مقدار یک درصد افزایش یابد به طوری که در سال ۱۳۹۷ به ۹ درصد رسید. با افزایش نرخ مالیات، درآمد دولت از محل جمع‌آوری مالیات افزایش می‌یابد. هرچند این افزایش درآمد دارای محدودیتی است و چنانچه نرخ‌های مالیاتی از نقطه خاصی تجاوز کنند درآمدهای مالیاتی تنزل خواهد نمود، چراکه با وجود نرخ‌های مالیاتی بالا مردم انگیزه کار کردن را از دست خواهند داد. بنابراین شناخت میزانی از نرخ مالیات که درآمدهای مالیاتی را ماکزیمم کند بسیار ضروری به نظر می‌رسد. لازم است تا نرخ بهینه این نوع مالیات مشخص شود به گونه ای که هم درآمد مالیاتی دولت حداکثر شده و هم این که مانع رشد اقتصادی نشود. تحقیق حاضر به این هدف انجام شده است.

متدولوژی:

این پژوهش، در دوره زمانی ۹۷-۱۳۸۷ با استفاده از داده‌های ۲۴ استان که اطلاعات آنها در دسترس بوده، انجام شده است. داده‌های تحقیق مربوط به نرخ مالیات بر ارزش افزوده و درآمد مالیاتی دولت از این محل بوده که به تفکیک استان‌های کشور در دوره زمانی ۹۷-۱۳۸۷ از طریق مراجعه به سالنامه‌های استانی جمع‌آوری شده‌اند. سال ۱۳۸۷ آغاز اجرای

قانون مالیات بر ارزش افزوده و سال ۱۳۹۷ آخرین سالی است که اطلاعات و آمار آن موجود بوده است. در نهایت، نرخ بهینه مالیات بر ارزش افزوده در اقتصاد ایران با استفاده از روش پنل دیتا برآورد گردید. در این روش، در ابتدا، به کمک آزمون لیمر، استفاده از داده‌های پنل در تخمین مدل انتخاب شد. سپس به کمک آزمون هاسمن، تخمین با اثرات تصادفی تایید گردید. کلیه تجزیه و تحلیل‌ها و تخمین مدل با استفاده از نرم افزار *EViews 9* انجام شده است.

یافته‌ها:

یافته‌های حاصل از توصیف آماری داده‌ها نشان می‌دهد که نرخ مالیات بر ارزش افزوده در ایران در سال ۱۳۸۷ به اندازه ۳ درصد تعیین شده است و تا پایان سال ۱۳۸۹ در همین نرخ باقی مانده است. از سال ۱۳۸۹ به بعد نرخ مالیات بر ارزش افزوده روند افزایش داشته به طوری که در سال ۱۳۹۴ به ۹ درصد رسیده است. از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۳۹۶ در همین نرخ ۹ درصد ثابت باقی مانده است. همچنین نتایج حاصل از تخمین مدل نشان می‌دهد که مالیات بر ارزش افزوده در ایران دارای اثرات لافری است. به گونه‌ای که افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده با اثر مستقیم باعث افزایش درآمد مالیاتی دولت و با اثر غیر مستقیم از طریق کاهش انگیزه تولید باعث کاهش درآمد مالیاتی دولت می‌شود. بنابراین، نرخ مالیات بر ارزش افزوده دارای یک مقدار بهینه بوده که در آن نرخ، درآمد مالیاتی دولت ماکزیمم می‌شود.

نتیجه:

نرخ بهینه مالیات بر ارزش افزوده محاسبه شده در این تحقیق $10/33$ درصد می‌باشد. با توجه به این که نرخ مالیات بر ارزش افزوده در سال ۱۳۹۸ برابر ۹ درصد تعیین شده است، پیشنهاد می‌گردد در سال‌های آتی این نرخ به $10/33$ درصد افزایش یابد. با این کار درآمد مالیاتی دولت افزایش خواهد یافت. افزایش نرخ مالیات بیش از این مقدار باعث کاهش درآمد مالیاتی دولت می‌شود. لذا پیشنهاد می‌گردد نرخ مالیات بر ارزش افزوده از $10/33$ درصد تجاوز ننماید.

Reference

- Altunoz, U. (2017). The Application of the Laffer Curve in the Economy of Turkey. *The Journal of International Social Research*, 10(50), 654-659. Available at: <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/the-application-of-the-laffer-curve-in-the-economy-of-turkey.pdf>
- Arshadi, A., Najafizadeh, S.A. & Mahdavein, M. (2011). Effect of Value Added Tax on The Price Effects in Iran the Investigation of Value Added Tax Effects on Prices in Iran. *Journal of Economic Research and Policies*, 19(58), 127-158. (in persian). Available at: <https://www.sid.ir/en/Journal/ViewPaper.aspx?ID=264068>
- Asano, S., Luiza, A., & Fukushima, T. (2006). Some Empirical Evidence on Demand System and Optimal Commodity Taxation. *Japanese Economic Review*, 57(1), 50-68. Available at: https://econpapers.repec.org/article/blajecrev/v_3a57_3ay_3a2006_3ai_3a1_3ap_3a50-68.htm
- Blacklow, P., & Ray. R. (2000). Optimal Commodity Taxes in Australia and their Sensitivity to Consumer Preference and Demographic Specification. *The Australian Economic Review*, 35(1), 45-54. Available at: https://www.researchgate.net/publication/5075375_Optimal_Commodity_Taxes_in_Australia_and_their_Sensitivity_to_Consumer_Preference_and_Demographic_Specification
- Chehreghani, A., Zarra Nezhad, M. & Khodapanah, M. (2020). A General Equilibrium Analysis of Inflation, Production and Consumption Effects of the Value Added Tax (VAT) in Iran. *Quarterly Journal of Quantitative Economics (JQE)*, 16(4), 1-41. (in Persian). Available at: [10.22055/JQE.2019.26229.1894](https://www.researchgate.net/publication/358222918_A_General_Equilibrium_Analysis_of_Inflation_Production_and_Consumption_Effects_of_the_Value_Added_Tax_VAT_in_Iran)
- Farabi, H. (2011, June). Value Added Tax and its Effects (experience of countries and implementation in Iran). *Economic Journal*, 11(3), 63-90. (in Persian). Available at: <https://ejip.ir/article-1-147-fa.html>
- Ghiasvand, A., & Movagharisadat Mahalle, R. (2011). Tax Revenue Estimation Resulting From Value Added Tax Implementation Law in IRAN. *Economics Research*, 11(42), 141-159. (in persian). Available at: https://joer.atu.ac.ir/article_2616.html?lang=en

- Ghoolami, A. (2014). A Review of the VAT System in Iran and Selected Countries. *Fiscal and Economic Policies*, 2(5), 5-22. (in Persian). Available at: <http://qjefp.ir/article-1-114-en.html>
- Guedes, F.O., & Costa, L. (2015). The Value Added Tax Laffer Curve and the Business Cycle in the EU27: An Empirical Approach. *Economic Issues*, 20(2), 29-43. Available at: <https://ideas.repec.org/a/eis/articl/215guedesdeoliveira.html>
- Guran, S.G., & Catarama, D.F. (2015). The Influence of Value Added Tax on Economic Growth. University of Economic Studies of Bucharest. *Financial Management and Investments*, 18(2), 1-13. Available at: <http://www.dafi.ase.ro/revista/9/Guran%20Stefan%20Gabriel%20THE%20INFLUENCE%20OF%20VAT%20ON%20ECONOMIC%20GROWTH.pdf>
- Jafari Samimi, A., Karimi Petanlar, S., & Azami, K. (2018). The Effect of VAT on Productivity and Determine the Optimal Rate its in Iran: A Combination of Stochastic Frontier Approach and Pattern of Endogenous Growth. *Quarterly Journal of Quantitative Economics (JQE)*, 15(3), 129-155. (in Persian). Available at: [10.22055/JQE.2018.22965.1699](https://doi.org/10.22055/JQE.2018.22965.1699)
- Jafari Samimi, A., Karimi, S., & Azami, K. (2016). The Use of an Endogenous Growth Model to Calculate the Optimal Rate of Value Added Tax with Emphasis on Harmful Products and Waste. *Quarterly Journal of Economic Modeling*, 10(34), 95-114. (in Persian). Available at: http://eco.iaufb.ac.ir/article_585184.html?lang=en
- Komijani, A. (1995). *An analysis of value added tax and a preliminary study of its feasibility in the economy* (Vol.1): Tehran, Iran's Ministry of Economic Affairs and Finance, (in Persian).
- Naderan, A., (2001). Value Added Tax, Methods and Effects. *Economics Research*, 1(1), 57-71. (in Persian). Available at: https://joer.atu.ac.ir/article_3158_8f16baacd851aed4e8c32a39c7eb6815.pdf?lang=en
- Rostaei, Z., (2005). *Investigation and testing of Laffer curve in Iranian tax system: Two case studies*. (Unpublished Master dissertation). University of Al-Zahra. Tehran, Iran.

-
- Seid Norani, S.M., Mohammadi, T., & Amirshahi, S. (2015). Two Different Rates on Value Added Tax. Quarterly Journal of Economic Research and Policies, 23(73), 62-92. Available at: <http://qjerp.ir/article-1-1112-en.html> (in Persian)
- Tahmasebi Beldaji, F., Afzali, A., & Bustani, R. (2004). *A look at value added tax and how it is implemented in Iran* (1) : Tehran, Iran's Ministry of Economic Affairs and Finance, (in Persian).
- Ziaee Bigdeli, M. T., & Tahmasebi Beldaji, F. (2004). *Value added tax* (1): Tehran, Economic Affairs Research Institute, (in Persian).